

The Torah Hashkafah of Dealing with People with Alternative Lifestyles

Show# 170 | May 12th 2018

Dovid Lichtenstein

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן קטו

תשובה לנכשל במשכב זכור ר"ל- והנה ראשית הידיעה דחומר האיסור דסקילה וכרת וגם שנקרא תועבה והוא מחטאים המגונים ביותר ואף בני נח נצטוו ע"ז הוא כח גדול לעמוד כנגד היצר הרע, ושנית שהוא דבר שלא מובן שיהיה ע"ז ענין תאוה דבבריאת האדם בעצם ליכא תאוה מצד טבעו להתאוות למשכב זכור וכו', שלעבירה זו דמשכב זכור הרי ליכא כלל תאוה מצד הטבע שבראתי שיהיה להם תאוה למשכב הנשים דבלא תאוה לא היה אפשר לקיום ישוב העולם כדאיתא בגמ' בשני מקומות ביומא דף ס"ט ע"ב ובסנהדרין דף ס"ד ע"א, ולא אפשר שיהיה פלגא שיהיה לו תאוה לאשה המותרת ולא יהיה לו תאוה לעריות כמו שאיתא שם שפלגא מרקיעא לא יהבי ע"י תפלה שהוא מהטעם שלא נברא בתחלת הבריאה פלגא, אבל למשכב זכור ליכא שום תאוה מצד הבריאה וכל התאוה לזה הוא רק תועה מהטבע לדרך אחר אשר גם רשעים בעלי תאוה שלא נמנעין מצד חטא ועון אין הולכין לשם שיצר הרע זה אינו אלא מחמת שהוא דבר אסור שהוא כמו להכעיס ח"ו וכו'.

עכ"פ תאוה למשכב זכור הוא נגד עצם התאוה וגם רשעים אין להם תאוה לזה בעצם אלא שכל התאוה הוא רק מחמת שהוא דבר אסור והיצה"ר מסיתו להמרות נגד רצון הקדוש ברוך הוא וידיעה זו הוא חזוק גדול נגד יצה"ר שכבר נצחתו שאתה מאמין בהקב"ה ובכל הי"ג עיקרים ובכל התורה שבזה תנצחנה על מה שמסיתך להמרותו ולהכעיסו, וקרא מפורש בהאזינו בתועבות יכעיסוהו ופרש"י כגון משכב זכור שזה קרא הכתוב שהוא להכעיס.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פז עמוד א

דתינא: שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקדוש ברוך הוא עמו: הוסיף יום אחד מדעתו, ופירש מן

האשה, ושבר את הלוחות וכו'. שבר את הלוחות. מאי דריש? אמר: ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות, אמרה תורה וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה כאן, וישראל משומדים - על אחת כמה וכמה! ומלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו - שנאמר אשר שברת ואמר ריש לקיש: יישר כחך ששיברת.

תלמוד בבלי מסכת תמורה דף יד עמוד ב

דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל: כתוב אחד אומר כתוב לך את הדברים האלה, וכתוב אחד אומר כי על פי הדברים האלה, לומר לך דברים שעל פה - אי אתה רשאי לאומרן בכתב, ושכתב - אי אתה רשאי לאומרן על פה. ותנא דבי רבי ישמעאל: כתוב לך את הדברים האלה - אלה אתה כותב, אבל אין אתה כותב הלכות! אמרי: דלמא מילתא חדתא שאני; דהא רבי יוחנן ור"ל מעייני בסיפרא דאגדתא בשבתא, ודרשי הכי: עת לעשות לה' הפרו תורתך, אמרי: מוטב תיעקר תורה, ואל תשתכח תורה מישראל.

רש"י מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

ואינה מדה - שהמשנה ותלמוד יפים ממנה, מפני שתליון בגירסא ומשתכחים, שבימיהם לא היה גמרא בכתב, וגם לא היה ניתן לכתוב, אלא לפי שנתמעטו הלבבות התחילו דורות [אחרונים] לכתבו.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד עמוד א

והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר: והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים: ה' עמכם, ויאמרו לו: יברכך ה'; ואומר: ה' עמך גבור החיל; ואומר: אל תבוז כי זקנה אמך; ואומר: עת לעשות לה' הפרו תורתך. רבי נתן אומר: הפרו תורתך משום עת לעשות לה'.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קטז

הנה בדבר ת"ח הרוצים להתעסק בתורה ולהחכים בה בידיעת התורה בכמותה ואיכותה ונהנים לפרנסתם ממה שנוטלים פרס בכוללים וכן הרבנים הנוטלים פרס והמלמדים עם תלמידים וראשי הישיבות הנוטלים פרס לפרנסתם אם שפיר עבדי או שיש מה להרהר אחר זה ויהיה מדת חסידות שלא להתפרנס מזה אלא ממעשה ידיו. הנה ודאי שפיר עבדי דכן איפסק ברמ"א יו"ד סימן רמ"ו סעיף כ"א שאפילו בריא מותר ומותר לחכם ולתלמידיו לקבל הספקות מן הנותנים כדי להחזיק ידי לומדי תורה שע"ז יכולין לעסוק בתורה בריוח. והש"ך סק"כ הביא אף מהכ"מ שפסק כן אפילו אם נימא שאין כן דעת הרמב"ם משום שכל חכמי ישראל קודם זמן רבנו ואחריו נוהגין ליטול שכרם מהצבור, ואף אם לדינא הלכה כרמב"ם הסכימו כן חכמי הדורות משום עת לעשות לה' הפרו תורתך שאילו לא היה פרנסת הלומדים והמלמדים מצויה לא היו יכולין לטרוח בתורה כראוי והיתה התורה משתכחת מישראל ובהיותה מצויה יוכלו לעסוק ויגדיל תורה ויאדיר והוא לשון הכ"מ בפ"ג מת"ת ה"י בסופו.

Question of the week

בית הלוי עניינים שונים

[בענין שומע כעונה בבר"כ]

מה שאמר חכם אחד בברכות כהנים דכהן אחד יכול לומר ברכת כהנים ושאר הכהנים ישמעו ושומע כעונה. הנה אם היה מקום לומר כן בודאי דהיינו מרויחין בזה לפרש לשון המשנה במסכת מגילה (דף כ"ד) המפטיר בנביא כו' והוא פורס על שמע והוא נושא את כפיו, דלא ידענו פירושה של המשנה בפשיטות דהא כל כהן נושא כפיו, ולפ"ז ניחא דהוא יאמר הפסוקים להוציא שארי הכהנים. אמנם עיקר הדבר לא נהירא כלל דשומע כעונה שייך רק בדבר דאין צריך בו אלא אמירה לחודא, אבל ברכות כהנים דצריך קול רם כאדם האומר לחבירו וכמו דנפקא לן בסוטה (דף ל"ח) מקרא דאמור להם ובזה לא שייך שומע כעונה דהרי ענייתו של הכהן השומע הרי אינו נשמע להעם השומעים ולא עדיף הך כהן השומע מאם היה אומר מפורש בפה רק בלחש דלא יצא. ועיין במג"א א"ס' קכ"ח ס"ק י"ז שכתב בשם מהרי"ט דאין כהן אחד מברך והאחרים יענו אמן מפני הטירוף, וזה לא קאי רק על הברכה שמקודם דבה מהני שומע אבל הפסוקים ודאי נראה דלא מהני:

חזון איש אורח חיים סימן כט ס"ק ג

ג) וכיון שענין שומע כעונה הוא התאחדות השומע והמשמיע זה צדיצור וזה צשמיעה עד שמתחכם גם צדיצור למלות השומע, לכן, אף צמלות שאינו יולא צדיצור כל דהו אלא שצריך חנאים צדיצורו, מ"מ יולא צשמיעה, כמו, למ"ד לא צשמיע לאזניו לא יולא, ומכל מקום יולא צשמיעה, ואם צשמיעה היחה נחשבת כאחד.

ממנו דיבור, אכתי הוי כדיבור בלחש שלא השמיע לאזנו, אלא שדיבור המשמיע מהני נ"י לדידי, וכן כששומע מגינה, שאם היתה השמיעה כדיבור, אכתי הוי קראה על פה, ולא ילא, אלא שכל קריאת המשמיע הוי לדידי, ונראה, דזכו שנסתפקו צהו, פסחים ל"ט ז', ד"ה לא יפחות, שיהא לריך כוס לכל השומעים, דה"ע דנהי דשומע כמדבר מ"מ לא הוי על הכוס, ומיהו למאי דקו"ל שא"ל כוס לכל אחד, ע"כ ה"ע דדיבור המשמיע הנשלים בכל תנאי המלוה, כדידי דמ"א, וכן ראינו צ"ח שו"ת בית שלמה סי' י"ז עיי"ש, ולפי האמור יש לעיין צמ"כ צ"ח להגרי"ד ז"ל הגא"ד דריסק, שאין דין שומע כעונה בצרכת כהנים משום דלריך קול רס, ולפי האמור כיון שנשלמו תנאי הדיבור צמ"מ סגי ל"י לשומע, ונראה דצרכת הכהנים עיקרה, הדיבור, שהוא שוב בגדרו בין בקול נמוך ובין בקול רס, וכשהוא בקול רס אינו אלא כמוסיף עליו תנאי שהוא חוץ ממנו כתנאי הכוס והמגילה ול"ע, [בקפ"ה], כיון דכל שומע, גם הדיבור של המשמיע הוא לעולם הנשאו של המלוה, עד שיתכן להגדירה בתנאים מיוחדים, כמו שתיב מתוך הכתב ועל הכוס וכיו"ב, שפיר יתכן זה גם תנאי של קול רס, ומנ"ל שוב לחדש שלא יהא צזה דין שומע כעונה] ולפי פ"י זה צחוס' פסחים, נראה שאם שנים מצרכים על כוס אחד, ודאי לא קיימו מלות על הכוס, וה"ע או שאין יכול ללאת כשהכוס ביד חברו, או שאין שנים מצרכין על כוס אחד, וכ"מ בשו"ת רע"א סי' ז' וע"י צ"ח מ"ב סי' רע"א צ"ח ל.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט סעיף א

ומצוה על כל אחד לספור לעצמו. ובמשנה ברורה שם ס"ק ה דכתיב וספרתם לכם משמע שהמצוה חל על כל יחיד ויחיד והנה משמע מזה דבספירה אינו כמו בשאר מצות התלוי באמירה לענין קידוש והבדלה וכיו"ב דאם שמע לחבירו ונתכוין לצאת דיוצא בזה משום דשומע כעונה והכא גילתה התורה דלא יצא כל כמה דלא ספר בעצמו.

קצות החושן סימן שפב ס"ק ב

נראה לפי מ"ש בתוס' רי"ד בפרק האיש מקדש (קידושין מב, ב ד"ה שאני) וז"ל, יש מקשים א"כ לכל דבר מצוה יועיל השליח ויאמר אדם לחבירו שב בסוכה עבורי הנח תפילין עבורי, ולא מלתא היא שהמצוה שחייבו המקום לעשות בגופו היאך יפטור הוא ע"י שלוחו והוא לא יעשה כלום, בודאי בקידושין ובגירושין מהני כי הוא המגרש ולא השליח, שכותב בגט אנא פלוני פטרית פלונית, וכן נמי האשה למי היא מקודשת כי אם לו והיא אשתו, וכן בפסח הוא אוכלו ועל שמו ישחט ויזרק הדם, אבל בסוכה ה"נ יכול לומר לשלוחו עשה לי סוכה והוא יושב בה, אבל אם ישב בה חבירו לא קיים הוא כלום, וכן לולב וכן ציצית וכל המצות עכ"ל.

Rabbi Rapaport

תוספות מסכת סנהדרין דף ט עמוד ב

לרצונו רשע הוא - ואף על גב דרבא בעי רשע דחמס בפרק זה בורר (לקמן דף כז.) האי כמו רשע דחמס הוא דומיא דאוכל נבילות לתיאבון כיון שעובר להנאתו על דעת קונו כמו כן היה עושה בשביל הנאת ממון ומעיד שקר והא דאמר התם (דף כו:) החשוד על העריות כשר לעדות פירש בקונטרס לאו דאיכא סהדי שבא על הערוה אלא שהוא גס בעריות ומתייחד עמהן והאי דקאמר ארבעים בכתפיה וכשר היינו משום דמלקין על ייחוד כל העריות חוץ מאשת איש דמלקין על לא טובה השמועה, אי נמי התם כשר משום דיצרו תוקפו כ"כ וחשוב כאנוס אבל ארביעה אין יצרו תוקפו כ"כ א"נ ה"נ יצרו תוקפו וכשר לעדות אחרת ולא ארביעה דחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וכו'.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף נא עמוד א

א"ל בר קפרא לרבי: מאי תועבה? כל דא"ל רבי דהכין הוא תועבה, פרכה בר קפרא. א"ל: פרשיה את, א"ל: תיתי דביתכי תירמי לי נטלא, אתת רמיא ליה. א"ל לר': קום רקוד לי דאימר לך, הכי אמר רחמנא: תועבה - תועה אתה בה.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת נדרים דף נא עמוד א

מאי תועבה כו'. בכמה עבירות כתיב בתורה לשון תועבה אלא דה"ק דבכל עריות שנאמרו בתורה לא כתיב תועבה אלא במשכב זכור בין באזהרת' בפ' אחרי ובין במיתה בפרשת קדושים לומר לך במשכב זכור תועה אתה בה.

רבי יהודה החסיד עה"ת פרשת קדושים

ו ז

(13) אשר ישכב את זכר משכבי אשה. אומר מ"א¹³ מה שאסרה תורה לשכב את זכר ושלא לרבע את הבהמה הכל בעבור שישאו נשים ויקיימו

פריה זרביה¹⁴, אע"פ שאילו איסור סקילה וזה רק עשה התורה הוצרכה לעשות סייג גדול. (מ, ק, וט, מושב זקנים¹⁵)

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק טו

הלכה א

ששה דברים מונעין נשיאת כפים: הלשון, והמומין, והעבירה, והשנים, והיין, וטומאת הידים, הלשון כיצד העלגים שאין מוציאין את האותיות כתיקונן כגון שקורין לאלפי"ן עייני"ן ולעייני"ן אלפי"ן או לשבולת סבולת וכיוצא בהן אין נושאים את כפיהן, וכך כבדי פה וכבדי לשון שאין דבריהם נכרים לכל אין נושאים את כפיהן.

הלכה ג

העבירה כיצד כהן שהרג את הנפש אף על פי שעשה תשובה לא ישא את כפיו שנאמר ידיכם דמים מלאו וכתוב ובפרשכם כפיכם וגו', וכהן שעבד כוכבים בין באונס בין בשגגה אף על פי שעשה תשובה אינו נושא את כפיו לעולם שנאמר אך לא יעלו כהני הבמות וגו', וברכה כעבודה היא שנאמר ב לשרתו ולברך בשמו, וכן כהן שהמיר לעכו"ם ג אף על פי שחזר בו אינו נושא את כפיו לעולם, ושאר העבירות אין מונעין.

הלכה ו

כהן שלא היה לו דבר מכל אלו הדברים המונעין נשיאת כפים אף ע"פ שאינו חכם ואינו מדקדק ה במצות או שהיו הבריות מרננים אחריו או שלא היה משאו ומתנו בצדק הרי זה נושא את כפיו ואין מונעין אותו, לפי שזו מצות עשה על כל כהן וכהן שראוי לנשיאת כפים ואין אומרים לאדם רשע הוסף רשע והמנע מן המצות.

הלכה ז

ואל תתמה ותאמר ומה תועיל ברכת הדיוט זה, שאין קבול הברכה תלוי בכהנים אלא בהקדוש ברוך הוא שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, הכהנים עושים מצותן שנצטוו בה והקב"ה ברחמיו מברך את ישראל כחפצו.

שולחן ערוך אורח חיים סימן נה סעיף יא

עברין שעבר על גזירת הצבור או שעבר עבירה, אם לא נידוהו נמנה למנין עשרה.

משנה ברורה סימן נה ס"ק מו

או שעבר עבירה - כתב הפמ"ג דוקא עבירה שעבר לתיאבון אבל להכעיס אפילו בדבר אחד או שהוא מומר לע"ג או לחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם ואינו מצטרף:

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ט

אין התשובה ולא יוה"כ מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון וכו' או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן.

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לד

מה שצריך שתדעו גם כן, שהתורה לא תביט לדבר הזר, ולא תהיה התורה כפי הענין המועט, אבל כל מה שירצה ללמדו מדעת או מדה או מעשה מועיל, אמנם יכוון בו הענינים שהם על הרוב ולא יביט לענין הנמצא מעט ולא להזק שיבא לאחד מבני אדם מפני השעור ההוא וההנהגה ההיא התורייה, כי התורה היא ענין אלהי, ועליך לבחון הענינים הטבעיים אשר התועלות ההם הכוללות הנמצאות בהם יש בכללם, ויתחייב מהם נזקים פרטים כמו שהתבאר מדברינו ודברי זולתנו, ולפי זאת הבחינה גם כן אין לתמוה מהיות כונת התורה לא תשלם בכל איש ואיש, אבל יתחייב בהכרח מציאות אנשים לא תשלימם ההנהגה ההיא התורייה, כי הצורות הטבעיות המיניות לא יתנו כל מה שראוי בכל איש ואיש, כי הכל מאל אחד יתעלה ופעולה אחת וכולם נתנו מרועה אחר, וחלוף זה נמנע, וכבר בארנו (בפרק ט"ו מזה החלק) שלנמנע טבע קיים לא ישתנה לעולם, ולפי זאת הבחינה גם כן אי אפשר שיהיו התורות נתונות לפי עניני האנשים והזמנים המתחלפים, כדמות הרפואה אשר רפואת כל איש מיוחדת לפי מזגו הנמצא בשעתו, אבל צריך שתהיה ההנהגה התורייה מוחלטת כוללת לכל, ואף על פי שהיא ראויה לקצת אנשים ולאחרים אינה ראויה, כי אלו היה לפי האנשים היה נופל ההפסד בכל ונתת דבריך לשיעורים, ומפני זה אין ראוי שיקשרו הענינים המכוונים כונה ראשונה מן התורה לא בזמן ולא במקום, אבל יהיו החקים והמשפטים מוחלטים סתם וכוללים, כמו שאמר יתעלה הקהל חקה אחת לכם, ואמנם יכוון בהם התקנות הכוללות על הרוב כמו שבארנו, ואחר הקדימי אלו ההקדמות אתחיל לבאר מה שכונתי לבארו:

Rabbi Levin

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עה עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת, והעלה לבו טינא. ובאו ושאלו לרופאים, ואמרו: אין לו תקנה עד שתבעל. אמרו חכמים: ימות, ואל תבעל לו. - תעמוד לפניו ערומה? - ימות ואל תעמוד לפניו ערומה. - תספר עמו מאחורי הגדר? - ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר. פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי שמואל בר נחמני. חד אמר: אשת איש היתה, וחד אמר: פנויה היתה. בשלמא למאן דאמר אשת איש היתה - שפיר. אלא למאן דאמר פנויה היתה מאי כולי האי? - רב פפא אמר: משום פגם משפחה. רב אחא בריה דרב איקא אמר: כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות. ולינסבה מינסב! - לא מייטבה דעתיה, כדרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: מיום שחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה, שנאמר מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם.

תלמוד ירושלמי ברכות פרק ט הלכה ב

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה באין זועות לעולם וכו'. אמר ר' אחא בעון משכב זכר. אמר הקדוש ברוך הוא אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך. חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש.

מדרש תנחומא (בובר) פרשת חקת - הוספה

מעשה היה בר' מתיא בר חרש, שהיה עשיר, וירא שמים, ובעל מדות טובות, ורודף מצוה וצדקה, ומהנה תלמידי חכמים מנכסיו, והיו יתומים ואלמנות מצויין על שלחנו תמיד, וכל ארחותיו ביושר, וכל ימיו עוסק בתורה, כר' מאיר רבו, והיה זיו פניו מבהיק כזוהר השמש, ואמרו עליו שמימיו לא הסתכל באשת איש ולא באשה אחרת, פעם אחת היה יושב ועוסק בתורה, ועבר השטן וראהו ונתקנא בו, אמר אפשר צדיק בלא חטא בעולם, מיד עלה למרום ועמד לפני הקדוש ברוך הוא ואמר רבש"ע מתיא בן חרש מהו לפניך, אמר לו צדיק גמור, אמר תן לי רשות ואנסנו, נתן לו רשות, מיד הלך ומצאו יושב ועוסק בתורה, נדמה לו כאשה יפה שלא היה כיופיה מימות נעמה אחות תובל קין, שטעו בה מלאכי השרת, שנאמר ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה (בראשית ו ב), כיון שראה אותה הפך פניו לאחוריו, חזר השטן והלך כנגד פניו, החזיר פניו לצד אחר והשטן כנגד פניו, כיון שראה שמתהפכת לכל הצדדים, אמר בלבו מתיירא אני שמא ישלוט בי יצר הרע, ומה עשה אותו צדיק, קרא לאחד מתלמידיו שהיה משמשו, ואמר לו בני לך והביא לי אש ומסמרים, כיון שהביאם הבעירם באש, ונעץ אותם בעיניו, וכיון שראה השטן כך, נבהל ונרתת והלך מעליו, ועלה למרום, ואמר רבש"ע כך וכך היה המעשה, מיד קרא הקדוש ברוך הוא לרפאל שר של רפואות, ואמר לו לך ורפא עיני מתיא בן חרש, הלך רפאל המלאך ועמד בו, אמר ר' מתיא מי את, אמר לו אני רפאל המלאך שלוחו של הקדוש ברוך הוא ששלחני לרפאות את עיניך, השיבו איני רוצה מה שהיה היה, חזר רפאל לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו כך וכך אמר לי מתיא בן חרש, אמר לו הקדוש ברוך הוא לך אמור לו מהיום ואילך אל תירא, אני ערב לך בדבר זה שלא

ישלוט בך יצה"ר כל ימי חיך, כיון ששמע מפי המלאך קבל רפואתו ונתרפא, מכאן אמרו חכמים כל מי שאינו מסתכל באשה אחרת, אין יצה"ר שולט בו, ולעתיד לבא הקדוש ברוך הוא מסיר יצה"ר ממנו, ויתן בקרבנו רוח קדשו, שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם ואת רוחי אתן בקרבכם (יחזקאל לו כז).

תוספות מסכת סנהדרין דף ט עמוד ב

לרצונו רשע הוא - ואף על גב דרבא בעי רשע דחמס בפרק זה בורר (לקמן דף כז.) האי כמו רשע דחמס הוא דומיא דאוכל נבילות לתיאבון כיון שעובר להנאתו על דעת קונו כמו כן היה עושה בשביל הנאת ממון ומעיד שקר והא דאמר התם (דף כו:) החשוד על העריות כשר לעדות פירש בקונטרס לאו דאיכא סהדי שבא על הערוה אלא שהוא גס בעריות ומתייחד עמהן והאי דקאמר ארבעים בכתפיה וכשר היינו משום דמלקין על ייחוד כל העריות חוץ מאשת איש דמלקין על לא טובה השמועה, **אי נמי התם כשר משום דיצרו תוקפו כ"כ וחשוב כאנוס אבל ארביעה אין יצרו תוקפו כ"כ א"נ ה"נ יצרו תוקפו וכשר לעדות אחרת ולא ארביעה** דחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וכו'.